Regionale Wateropgaven en "focus op versnelling stikstof".

5.1.2.e **programma water**

Vraag van AMT programmering aan thema water

Het gaat om de lijst van natuurprojecten (5.1.2.e) en van watermaatregelen (5.1.2.e) door de bril van de bestuursopdracht "focus op versnelling stikstof".
Doel van bespreking in het AMT is om deze maatregelen en projecten te duiden in relatie tot de bestuursopdracht en de lijst van 13 gebiedsprocessen waar de regiomanagers op dit moment aan werken. De bedoeling is om deze drie stukken in samenhang te duiden zodat GS in mei kan besluiten over hoe nu verder hiermee.

Maak een overzicht van alle natuurprojecten, KRW maatregelen en relevante KRW lichamen en gebieden die binnen de focus vallen.
Voor deze projecten/maatregelen is de opdracht aan de themamanagers Natuur en Water:
Kijk alleen naar oriëntaties, pre-verkenningen en verkenningen (projecten vanaf de planuitwerking worden ongemoeid gelaten).
Breng van alle maatregelen in beeld
(1) in hoeverre ze bijdragen aan het doel 'Gelderland van slot' (natuurherstel en/of emissiereductie) en
(2) hoe snel ze gerealiseerd kunnen worden.

Adviseer wat te doen.
Informeer AMT programmering hierover op 1 april. Bereidt besluitvorming voor GS voor in mei (gelijktijdig met besluit 3 hiervoor).
Natuurprojecten – lijst is geagendeerd.
Water ontbreekt nog – vraagt actie

De systematiek

We hanteren de volgende systematiek om te bepalen wat binnen de focus ligt:
- binnen 500m stikstofzone,
- buiten 500m stikstofzone maar natuurherstel en stikstofreductie in stikstofgevoelige habitats
- buiten 500m stikstofzone maar relevante KRW-waterlichamen en gebieden

Waarbij zelf inschatting is gemaakt van zone, stikstofgevoelige habitats en relevante KRW gebieden

De 13 gebiedsprocessen

3. Voor de gebiedsprocessen is de opdracht aan de regiomanagers:
a. Binnen de focus vallen:
1. GEUS
2. Binnenveld
3. Ede Barneveld
4. Groene Vallei lint
5. Masterplan IJsselvallei (onderdelen)
6. Oostelijke beekdalen Veluwezoom
7. Gelderse Poort – deel A: IJsseldeel
7. Gelderse Poort – deel B: Pannerdens Kanaal en Waal
8. Renkums Beekdal
9. Vitaal Platteland Winterswijk

10. Groene Mantel & Blauwe Motor Rijk van Nijmegen
11. N2000 Stelkampsveld
12. Haarlo Olden Eibergen
13. 't Klooster
14. Landgoederenzone Baakse Beek – deel A: Lochem

Breng binnen deze 14 gebiedsprocessen focus aan. Kijk daarbij alleen oriëntaties, pre-verkenningen en verkenningen (projecten vanaf de planuitwerking worden ongemoeid gelaten). Breng van alle maatregelen in beeld
(1) in hoeverre ze bijdragen aan het doel 'Gelderland van slot' (natuurherstel en/of emissiereductie) en
(2) hoe snel ze gerealiseerd kunnen worden. Beschrijf wat nodig is om versneld te realiseren: dat kan zijn ontkoppelen van maatregelen, dan wel integraal oppakken.

Vraag aan AMT

Doel : Informerend

Gezien de context en samenhang met de prioritering binnen de 13 gebiedsprocessen VLGG hebben we aan 5.1.2.e gevraagd of ze hiermee uit de voeten kan. Ze heeft aangegeven hier blij mee te zijn en gaat deze lijsten gebruiken om per gebied te komen tot een lijst van maatregelen voor de komende 2 jaar.

Voorstel aan AMT is daarom kennis te nemen van de onderstaande eerste inschatting van KRW-opgave en natuurherstel en emissiereductie en de bijbehorende lijsten in de bijlagen.

Eerste inschatting van KRW-opgave en natuurherstel en emissiereductie.

KRW-opgaven waterschappen
KRW-opgaven stroomgebiedsbeheerplannen 2021-2027 van de Gelderse waterschappen
In de bijlage 1 KRW-maatregelen waterschap Rijn en IJssel, bijlage 2 KRW-maatregelen waterschap Vallei en Veluwe en bijlage 3 KRW-maatregelen Rivierenland, zijn de maatregelen die in de deze plannen zijn opgenomen weergegeven. Binnen de tabellen zijn de maatregelen binnen de 13 gebiedsprocessen gehighlight.

KRW-opgave nutriënten oppervlaktewater
De opgave voor nutriënten is in 2024 in beeld gebracht. In tabel 1 is hier een korte samenvatting van gegeven. Omdat dit recent bekend is geworden, is een concrete vertaling naar maatregelen in gebieden nog niet klaar. Binnen het KRW-proces is afgesproken om een analyse te doen over wat er tot 2027 kan en wat er nog in de volgende KRW-periode moet. Maatregelen voor nutriënten kunnen in het hele stroomgebied van een beek worden genomen. Hierdoor is koppeling met stikstof maatregelen op bedrijfsniveau voor zowel natuur en water mogelijk.

KRW-opgave Provincie
De opgave van de provincie voor de KRW is gekoppeld aan de zogenaamde beschermde gebieden en de grondwater beïnvloede beken. De beschermde gebieden zijn grondwater afhankelijke Natura 2000 gebieden en de grondwaterbeschermingsgebieden. Voor de grondwaterafhankelijke Natura 2000 gebieden gaan we uit van de maatregelen opgenomen in de beheerplannen die in 2020 vigerend waren. In bijlage 4 zijn de maatregelen uit de stroomgebiedsbeheerplannen van de provincie aangegeven. Voor de natura 2000 gebieden zijn de gegevens vanuit de tabel van natuur overgenomen. De grondwaterbeschermingsgebieden met waterkwaliteitsopgaven liggen vooral in landbouw gebied. Hier is geen relatie met de opgave stikstof gevoelige natuur. Voor de grondwater afhankelijke beken hebben we door WenR een onderzoek laten uitvoeren om inzicht te krijgen in de restopgave voor nutriënten. In tabel 1 zijn de beken met een nutriënten opgave weergegeven. De resultaten hiervan worden gebruikt voor onderbouwing van mogelijke maatregelen. Dit doen we samen met de waterschappen.

Tabel 1 KRW-opgave nutriënten oppervlaktewater

Waterschap Rijn en IJssel		
Beek	Opgave	Gebied
Bovenslinge	Stikstof en Fosfor	Winterswijk
Baakse beek Bovenstrooms	Stikstof en Fosfor	Voornamelijk maatregelen RWZI
Berkel	Stikstof en Fosfor	Landgoederenzone Baakse Beek – deel A: Lochem ligt landschappelijk in LGZ Baakse beek maar watersysteem technisch in stroomgebied Berkel. Maar opgave drinkwater heeft geen relatie met nutriënten opgave Berkel
Groenlose Slinge	Stikstof en Fosfor	Ligt voor klein deel in Winterswijk
Waterschap Vallei en Veluwe		
Barneveldse beek	Stikstof en Fosfor	Ede Barneveld
Grote Valkse beek	Stikstof en Fosfor	Ede Barneveld
Lunterense beek	Stikstof en Fosfor	Ede Barneveld (alleen bovenlopen)
Veldbeek	Stikstof en Fosfor	Groene Vallei lint
Schuitenbeek	Stikstof en Fosfor	Groene Vallei lint
Hierdense beek	Stikstof	GEUS (omdat hier ook N2000 doelen op de beek liggen daarom is de specifieke stikstof opgave aangegeven)
Heelsumse beek	Stikstof	Renkums Beekdal (Hier ligt een onderzoeksopgave naar zeer specifiek probleem)
Waterschap Rivierenland		
Groesbeekse beek	Stikstof en Fosfor	Groene Mantel & Blauwe Motor Rijk van Nijmegen

Per gebied een beschrijving van de KRW-opgave in het gebied en de mogelijke koppeling met stikstof emissiereductie en hoe snel gerealiseerd

Check:
binnen 500m stikstofzone,
buiten 500m stikstofzone maar natuurherstel en stikstofreductie in stikstofgevoelige habitats
buiten 500m stikstofzone maar relevante KRW-waterlichamen en gebieden

1. GEUS

Gebied met gebiedsplan. Binnen het gebiedsplan zijn er nog wel pverkenningen van deelgebieden. Natura 2000 opgaven zijn leidend. Voor KRW is reductie van de stikstof belasting van het oppervlaktewater nog een opgave. Voor het gebiedsplan is een monitoringsplan opgezet om de bronnen van stikstof per deelgebied beter in beeld te krijgen.

2. Binnenveld

Geen KRW-opgave

3. Ede Barneveld

KRW-opgave voor nutriënten op waterlichaam niveau vastgesteld. Samen met waterschap wordt fase 2 gestart om deze opgave verder uit te werken zodat de opgave kan worden ingebracht in het gebiedsproces. In 500m stikstof zone geen directe relatie met KRW opgave. Er is in die zone niet veel oppervlakte water. Buiten de 500m zone is er wel synergie tussen emissie reductie landbouw en KRW-nutriënten opgave te verwachten.

4. Groene Vallei lint

KRW-opgave voor nutriënten op waterlichaam niveau vastgesteld. Samen met waterschap wordt fase 2 gestart om deze opgave verder uit te werken zodat de opgave kan worden ingebracht in het gebiedsproces. In 500m stikstof zone geen directe relatie met KRW opgave. Er is in die zone niet veel oppervlakte water. Buiten de 500m zone is er wel synergie tussen emissie reductie landbouw en KRW-nutriënten opgave te verwachten.

5. Masterplan IJsselvallei (onderdelen)

De KRW-opgave voor de Voorsterbeek is gericht op verbetering van de ecologie. Voor fosfaat is er een kleine opgave. Voor stikstof is er geen opgave.
Voor de beken van de Oost-Veluwe is er een Natura 2000 opgave die is beschreven in he herstel programma beken van de Veluwe. Voor deelopgaven zijn en worden er landschaps-ecologische systeemanalyses gemaakt. De opgaven zijn voornamelijk natuurherstel via ecologische en hydrologische maatregelen. Er is een kleine overlap met de 500m zone stikstof. Bij het Wisselse veen, bovenloop Verloren beek is er een directe relatie met de 500m zone en natuurherstel. Dit natuurherstel is voor dit najaar gepland.

6. Oostelijke beekdalen Veluwezoom

De beken hier zijn klein en daarom geen KRW-waterlichamen. Dus geen KRW-opgave. De bovenloop van de Soerense beek ligt wel in de 500m zone stikstofreductie. In onze ambitie kaart natuur staat daar nog zoekgebied natuurherstel gepland, maar zit niet meer in de planning omdat het budget elders is vol gepland.

7. Gelderse Poort – deel A: IJsseldeel

7. Gelderse Poort – deel B: Pannerdens Kanaal en Waal

KRW-opgave ligt bij Rijkswaterstaat. Onderdeel van PAGW

8. Renkums Beekdal
Het gaat hier om de Renkumse en Heelsumse beek. Alleen de Heelsumse beek is een KRW-waterlichaam en dan alleen de benedenloop. De KRW ecologische doelen worden gehaald. Er is wel een vreemde grote stikstof belasting van de beek. Het waterschap doet onderzoek naar de bron.
9. Vitaal Platteland Winterswijk
De KRW-opgaven nutriënten voor BovensSlinge en Groenlose Slinge zijn in beeld. Drie bronnen zijn van belang. Duitsland, Effluent rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) en landbouw. Voor de landbouw is combineren van water, stikstof en natuur maatregelen mogelijk. Voor de Bovenslinge ligt er een duidelijke relatie met het Natura 2000 gebied Bekendelle met een uitwerkingsvraag voor maatregelen op stroomgebied niveau. Waterschap is gestart met de Limbeek (zijbeek van Bovenslinge die uitmond in Bekendelle) om daar een detail uitwerking te maken. Hier kan worden gewerkt aan natuur/watersysteem herstel voor N2000.
10. Groene Mantel & Blauwe Motor Rijk van Nijmegen
De KRW-opgaven nutriënten voor de Groesbeekse beken zijn in beeld. Twee bronnen RWZI en landbouw met de grootste opgave bij de RWZI. In de afgelopen jaren zijn er al veel natuurherstel maatregelen in en rond de Bruuk genomen. Het hydrologische vraagstuk dat nu voor ligt is het totale systeem toekomstbestendig. Hiervoor zijn er onderzoeksvraagstukken en geen fysieke maatregelen op korte termijn verwacht.
11. N2000 Stelkampsveld
Geen relatie met KRW-waterlichamen. Wel nog extra hydrologische natuurherstel maatregelen in beeld in het nieuwe beheerplan.
12. Haarlo Olden Eibergen.
Het gaat hier om de KRW-opgave beschermd gebied grondwaterbescherming. Het gaat hier om een sectorale opgave grondwaterbescherming met een sterke relatie met landbouw als grootse grondgebruiker en de droogte opgave Achterhoek
13. 't Klooster
Het gaat hier om de KRW-opgave beschermd gebied grondwaterbescherming. Het gaat hier om een sectorale opgave grondwaterbescherming met een sterke relatie met landbouw als grootse grondgebruiker, de toekomstige inpassing van een grote winning in het watersysteem en de droogte opgave Achterhoek. Hierover zijn al bestuurlijke afspraken vastgelegd in een overeenkomst
14. Landgoederenzone Baakse Beek – deel A: Lochem
Het gaat hier om de KRW-opgave beschermd gebied grondwaterbescherming. Het gaat hier om een sectorale opgave grondwaterbescherming en de inpassing van de totale benutting van een bestaande vergunning en de droogte opgave Achterhoek.